

3. Ogólnopolska Konferencja *Współczesna Geologia Samorządowa* Jastrzębia Góra, 19–22.11.2024

W dniach 19–22 listopada 2024 r. w Jastrzębiej Górze odbyła się 3. Ogólnopolska Konferencja *Współczesna Geologia Samorządowa* (3. WGS) organizowana przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB). W wydarzeniu wzięło udział ok. 400 uczestników, w tym: przedstawiciele powiatowej i wojewódzkiej administracji geologicznej, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska, Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych, a także liczni reprezentanci przedsiębiorstw z branży geologicznej i górniczej (ryc. 1).

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Krzysztof Szamałek, dyrektor PIG-PIB (ryc. 2). Specjalne wystąpienie do uczestników skierował prof. dr hab. inż. Krzysztof Galos, główny geolog kraju, podkreślając rolę współpracy międzysektorowej w rozwiązywaniu aktualnych wyzwań branży oraz w rozwijaniu nowoczesnych narzędzi wspierających administrację geologiczną.

Formuła wydarzenia, oparta na wymianie doświadczeń i poglądów uczestników, stanowiła kontynuację pozytywnych efektów z jego poprzednich edycji. W ramach konferencji odbyło się osiem paneli dyskusyjnych, w których poruszano różnorodne aspekty pracy w administracji geologicznej oraz omawiano bieżącą sytuację prawną mającą wpływ na funkcjonowanie sektora geologiczno-górniczego. Możliwość aktywnego udziału w dyskusjach, zadawania pytań i dzielenia się wiedzą mieli wszyscy uczestnicy konferencji, co znacząco wzbogaciło jej wartość merytoryczną.

Konferencję rozpoczął panel dyskusyjny (ryc. 3) *Tło inwestycji geologiczno-górnich*, otwarty przez dr Olimpię Kozłowską – zastępcę dyrektora PIG-PIB ds. państwowej służby geologicznej. Moderatorem był prof. dr hab. Krzysztof Szamałek, a do panelu zostali zaproszeni: prof. dr hab. Krzysztof Galos, Marzena Gancarz (geolog wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego), Agata Spiżewska (PIG-PIB), Łukasz Machniak (Polski Związek Producentów Kruszyw/AGH) oraz Piotr Otawski (Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska). Wprowadzeniem do panelu był wygłoszony przez moderatora referat, poruszający zagadnienia dotyczące kluczowych przepisów w zakresie prowadzenia inwestycji geologiczno-górnich, wynikających z ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* (Pgg) oraz szeregu ustaw w zakresie ochrony środowiska. Zwrócono w nim uwagę na skomplikowane i niejasne zapisy analizowanych ustaw oraz będące ich skutkiem ograniczenia eksploatacji złóż, wynikające m.in. z ustanawiania form ochrony przyrody.

Dyskusja rozpoczęła się od poszukiwania sposobów na wypracowanie kompromisu pomiędzy społecznościami lokalnymi a inwestorami, mającego na celu zapewnienie dostępu do złóż i ich eksploatacji. Stwierdzono, że bardzo istotnym zadaniem w tym kontekście jest edukacja społeczeństwa dotycząca m.in. pozyskiwania surowców i wykorzystywania ich w gospodarce. Paneliści zgodzili się, że kluczowym elementem tego procesu powinien być dialog pomiędzy władzami lokalnymi, przedsiębiorcami oraz przedstawicielami lokalnych społeczności.

Kolejnym omawianym problemem było ograniczenie dostępności złóż w aspekcie planowania przestrzennego. Zwrócono uwagę, że zmiany w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, polegające m.in. na wprowadzeniu planu ogólnego, nie precyzują zapisów dotyczących ujawniania granic złóż, a tylko stref górniczych. Strefy te, aby mogły zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych, powinny zostać wprowadzone do strategii rozwoju gminy. Brak takich zapisów będzie skutkował brakiem stref górniczych na danym obszarze, a w konsekwencji brakiem zapisów odnośnie ochrony złóż w dokumentach planistycznych. Dyskutowano również o skali niekoncesjonowanej eksploatacji i jej wpływie na sektor górniczy.

Ryc. 1. Uczestnicy konferencji podczas otwarcia 3.WGS. Fot. G. Bargiel

Ryc. 2. Prof. dr hab. Krzysztof Szamałek podczas otwarcia 3.WGS. Fot. D. Kafara

Ryc. 3. Paneliści 1. panelu dyskusyjnego *Tło inwestycji geologiczno-górnictwa* (od lewej: dr inż. Łukasz Machniak, dr Marzena Gancarz, prof. dr hab. inż. Krzysztof Galos, dr Piotr Otawski, mgr Agata Spizewska, prof. dr hab. Krzysztof Szamałek – moderator)

Obydwa tematy szerzej zostały omówione w kolejnych panelach dyskusyjnych.

Po sesji panelowej wygłoszono trzy referaty. Pierwszy z nich dotyczył zagadnień z zakresu gospodarowania wodami podziemnymi, w szczególności ustalania zasobów eksploatacyjnych ujęć oraz ewidencji poboru wody. Szczególną uwagę poświęcono problemowi zawyżania wielkości zasobów eksploatacyjnych ujęć, co wynika z uwarunkowań prawnych. W kolejnych wystąpieniach przedstawiono cele Sekcji Geologii Samorządowej Polskiego Towarzystwa Geologicznego oraz zaprezentowano działalność firmy *Schuetflix Polska Sp. z o.o.* (sponsora konferencji).

Po części panelowej odbyło się spotkanie robocze głównego geologa kraju z geologami wojewódzkimi, na którym zostały omówione planowane kierunki zmian ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Zgromadzeni poruszyli na nim również najważniejsze problemy w obszarze działania wojewódzkich organów administracji geologicznej.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się II panelem dyskusyjnym poświęconym wzajemnym relacjom planowania przestrzennego i ochrony złóż. Moderatorem panelu był Michał Kowalski – geolog wojewódzki województwa pomorskiego, a w rozmowie uczestniczyli: Szymon Dolata (*Holcim Polska S.A.*), Iwona Kędzierska-Gębska (regionalny dyrektor ochrony środowiska w Kielcach), Paweł Mikołajewski (Burmistrz Miasta Biały Bór) i Magdalena Piątkowska (zastępca dyrektora Departamentu Geologii w Ministerstwie Klimatu i Środowiska).

Podczas wstępnego referatu moderator przedstawił tezy dotyczące podstawowych problemów związanych z ochroną złóż na terenach gminnych. Wskazał m.in. na brak spójności w planowaniu przestrzennym, chaotyczną urbanizację i suburbanizację, fragmentację własności gruntów oraz niską partycypację społeczną w procesach planistycznych.

Dyskusja skupiła się na ocenie wprowadzanych ostatnich zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ich wpływie na ochronę złóż kopalni. Zdaniem przedsiębiorców idea wyrażona zmianami jest potrzebna, choć spóźniona. Dostrzeżono w niej zarówno korzystne, jak i problematyczne rozwiązania. Obawy dotyczyły przede wszystkim zbyt dużego stopnia ogólności opracowywanych dokumentów na poziomie gminy. Stwierdzono także, że w gminie podzielonej na strefy planistyczne tylko w strefie górnictwa będzie można lokalizować inwestycje górnicze. Nie doprecyzowano, w jaki sposób

będzie prowadzona ochrona na terenach już częściowo zabudowanych. Wskazano także, że złoża są chronione na podstawie art. 125 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Formą ochrony złóż są też uzgodnienia projektów planu ogólnego, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przez organy administracji geologicznej. Podjęto również temat złóż strategicznych, w tym objętych własnością gruntową. Brak precyzyjnie określonej listy takich złóż utrudnia obecnie opracowanie metodyki ich ewidencji. Uczestnicy panelu przedstawili propozycje mające na celu usprawnienie działania wdrażanych obecnie rozwiązań prawnych. Zwrócono uwagę, że wyja-

śnienia będzie wymagać wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących działalności poszukiwawczej w taki sposób, aby nie mogła ona zostać zablokowana. Wskazano, że żadne przepisy prawa nie dają gminom możliwości odmowy wpisywania złóż do planów miejscowych. Jako kluczowe postulaty wskazano:

- ❑ wydłużenie terminu wejścia w życie planów ogólnych,
- ❑ doprecyzowanie i uszczegółowienie kwestii związanych z rozszerzeniem stref górniczych,
- ❑ opracowanie dobrych praktyk dla urbanistów z uwzględnieniem działalności górniczej.

Kolejny, trzeci panel, był poświęcony dokumentowaniu złóż kopalni, wydawaniu koncesji oraz podziałowi i określaniu kompetencji organów administracji geologicznej. Moderatorem dyskusji była Marzena Gancarz (geolog wojewódzki województwa małopolskiego, a panelistami: Jarosław Męgłosiek (zastępca dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska, Gospodarki Złóżem i Wiertnictwa Wyższego Urzędu Górniczego), Michał Sokołowski (zastępca dyrektora Departamentu Geologii w Ministerstwie Klimatu i Środowiska), Grażyna Szałamacha (geolog powiatowy w Kutnie) oraz Tomasz Wojtaszek (*Berger Kruszywa Sp. z o.o.*).

Dyskusja rozpoczęła się od zidentyfikowania problemów, z jakimi mierzą się przedsiębiorcy działający w branży wydobywczej. Zwrócono uwagę na trudności związane z uzyskiwaniem decyzji zatwierdzających projekty robót geologicznych, zwłaszcza w zakresie okresu ich obowiązywania czy wykonywania dodatkowych otworów wiertniczych. Omówiono także kwestie lokalizacji tych otworów w kontekście dokumentowania złoża oraz późniejszej jego eksploatacji. Następnie przeanalizowano zagadnienia dotyczące wydawania decyzji administracyjnych z punktu widzenia geologa powiatowego. Stwierdzono, że administracja geologiczna powinna uwzględniać potrzeby i cele przedsiębiorców, dbając jednocześnie o prawidłowe zarządzanie zasobami surowców. W związku z tym poruszono temat konieczności jednoznacznego zdefiniowania granic złóż, wskazując na brak spójnego podejścia organów administracyjnych w tym zakresie. Istotną część dyskusji poświęcono jakości i kompletności dokumentacji dostarczanej do organów administracji, a także roli organu nadzoru górniczego w procesie opiniowania projektów zagospodarowania złóż. Omówiono także obowiązującą for-

mę przekazywania dokumentacji geologicznych, w tym załączników mapowych, oraz wyzwania techniczne związane z ich archiwizacją i udostępnianiem.

Czwarty panel dyskusyjny dotyczył tematu nielegalnej eksploatacji kopalni. Moderatorem panelu był Janusz Orłow (dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska, Gospodarki Łozem i Wiertnictwa Wyższego Urzędu Górniczego). Paneliści to: dr Olimpia Kozłowska (PIG-PIB), Tomasz Lizoń (*Górażdże Kruszywa Sp. z o.o., Heidelberg Materials Polska*), Jolanta Pomorska (dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie) oraz mec. Hubert Schwarz (Kancelaria Prawnicza Amadeus/Politechnika Wrocławska). Wprowadzeniem do panelu były dwie prezentacje. Pierwsza pt. *Wstępnie o niekoncesjonowanej eksploatacji kopalni w Polsce* wygłoszona została przez dr Olimpię Kozłowską, a drugą pt. *Nielegalna eksploatacja kopalni* przedstawił moderator.

Zarówno referaty, jak i dyskusja panelowa, koncentrowały się na problematyce nielegalnej eksploatacji surowców w Polsce, jej skali oraz konsekwencjach zarówno środowiskowych, jak i gospodarczych. Szczególną wagę poświęcono analizie obowiązujących regulacji prawnych oraz możliwości wprowadzenia skuteczniejszych sankcji karnych wobec podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność.

Podkreślono, że jednym z kluczowych problemów w zwalczaniu nielegalnej eksploatacji jest ograniczona liczba pracowników w organach nadzoru górniczego, co znacząco utrudnia prowadzenie efektywnych działań kontrolnych i egzekwowanie przepisów. Wskazano na konieczność wzmocnienia kadr oraz usprawnienia procedur nadzorczych, aby skuteczniej przeciwdziałać naruszeniom w tym obszarze.

Jako kluczowe postulaty wymieniono:

- ❑ wprowadzenie opłaty podwyższonej z tytułu nielegalnego wyłączenia gruntów z produkcji rolnej,
- ❑ zmiany w przepisach prawnych umożliwiające kontrolę pozyskiwania kruszyw przy inwestycjach liniowych w aspekcie ich legalności,
- ❑ prowadzenie akcji edukacyjnych dla społeczności, organów samorządowych oraz instytucji kontrolnych (policja, prokuratura, PGW *Wody Polskie*, RDOŚ, WIOS),
- ❑ zaostrzenie przepisów wobec przedsiębiorców, którzy dopuścili się wydobywania kopalni bez koncesji (np. zakaz prowadzenia działalności gospodarczej przez okres kilkunastu lat),
- ❑ kontynuację monitoringu nielegalnej eksploatacji w Polsce.

W trakcie trzeciego dnia konferencji odbyły się łącznie trzy panele dyskusyjne. Pierwszy z nich poświęcony był likwidacji zakładów górniczych z uwzględnieniem zagadnień dotyczących gospodarki odpadami. Moderatorem był Mariusz Rolek – geolog wojewódzki województwa podkarpackiego. Do panelu zostali zaproszeni: Agnieszka Dzik (geolog powiatowy w Starostwie Powiatowym w Radomiu), Beata Trybus (Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu), Krzysztof Halaczek (Zakład Eksploatacji Kruszyw Zdzisław Kupisz), Łukasz Ludwisiak (*Holcim Polska*) oraz Tadeusz Styn (zastępca dyrektora Departamentu Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego).

Dyskusja rozpoczęła się od problematyki uzyskiwania decyzji rekultywacyjnych. Kwestia przedstawiona przez

Krzysztofa Halaczka, dotycząca możliwości wydawania decyzji rekultywacyjnych na czas określony, wywołała ożywioną debatę, dzieląc panelistów na zwolenników i przeciwników tego rozwiązania. Część uczestników podkreślała, że obowiązujące przepisy nie przewidują delegacji do prowadzenia tego rodzaju postępowań administracyjnych i w praktyce decyzje tego typu są rzadko spotykane. Z kolei inni argumentowali, że jest to wartościowe rozwiązanie, które pozwala na elastyczniejsze podejście do rekultywacji, umożliwiając wybór alternatywnych kierunków przekształcania terenów pogórnicych, bardziej korzystnych z perspektywy społeczności lokalnej oraz ochrony środowiska i krajobrazu. Podjęto również temat wyzwań, przed jakimi stają przedsiębiorcy w związku z pojawieniem się spontanicznej roślinności, w tym gatunków chronionych, na obszarach czasowo wyłączonych z eksploatacji. Może to rodzić konieczność uzyskania derogacji w zakresie obowiązującej decyzji środowiskowej. Jako przykład podano rozwiązania stosowane w Niderlandach, gdzie eksploatacja złóż może się odbywać bez konieczności uzyskiwania dodatkowych decyzji, sugerując możliwość adaptacji podobnych regulacji w polskim prawodawstwie. Podniesiony został także temat prowadzenia rekultywacji na każdym etapie, gdy grunty stają się zbędne, w myśl przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Kolejnym istotnym zagadnieniem była możliwość wykorzystania odpadów do rekultywacji wyrobisk, w tym konieczność uzyskania stosownych zezwoleń oraz spełnienia wymogów dla prowadzenia takich działań na terenie czynnego zakładu górniczego. Dyskusja ujawniła, że temat ten jest niezwykle złożony i różnie interpretowany przez organy administracji geologicznej oraz ochrony środowiska. Zwrócono uwagę, że na terenie niektórych województw brak jest takiej możliwości, natomiast gdzie indziej można uzyskać stosowną decyzję administracyjną (procedury są w toku). Zaakcentowano, że obecnie gdy gospodarka o obiegu zamkniętym jest koniecznością, odzysk surowca z odpadów, w tym m.in. z odpadów budowlanych, i zastosowanie go w procesie rekultywacji stanowi ważne jej ogniwo.

Ostatnim omawianym zagadnieniem była utrata statusu odpadów i możliwość zastosowania produktu do rekultywacji wyrobiska. Aktualnie brak jest konkretnych rozwiązań prawnych – proces ten jest złożony i prawidłowo przeprowadzony powinien angażować różne organy administracji geologicznej i samorządowej oraz jednostki naukowe lub firmy specjalistyczne. Podjęcie takich działań wiąże się także z koniecznością poniesienia kosztów, m.in. na wykonanie ekspertyz dla oceny uzyskanych produktów z odpadów. Wskazano również na niedostateczną wiedzę wśród przedsiębiorców oraz przedstawicieli administracji, dotyczącą procedur związanych z tego typu postępowaniami, co stanowi dodatkową barierę w ich skutecznym wdrażaniu.

Podsumowując, stwierdzono, że:

- ❑ dobrą praktyką mogłoby być informowanie OUG przez marszałków o wydawanych pozwoleń na przetwarzanie odpadów w wyrobiskach oraz wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy administracją geologiczną;
- ❑ należy usystematyzować wiedzę między organami administracyjnymi w taki sposób, aby w całym kraju interpretacje zapisów prawnych były jednakowe;

- ❑ należy opracować wytyczne, jak przeprowadzić i uzyskać decyzję na przetwarzanie odpadów w czynnym wyrobisku;
- ❑ konieczne jest opracowanie wytycznych dla przedsiębiorców, którzy chcą wykorzystać odpady i produkty do rekultywacji wyrobisk;
- ❑ zastosowanie odpadów do rekultywacji wyrobisk wymaga modyfikacji niektórych zapisów prawa.

Tematem przewodnim kolejnego VI panelu dyskusyjnego były *Wyzwania i dylematy w świetle Krajowego Planu w Dziedzinie Energii i Klimatu*. Moderatorem tego panelu była Anita Palukiewicz (partner, radca prawny SSSW Solution). Do panelu zostali zaproszeni: Miranda Ptak (dyrektor pionu wydobywania w PGE *Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna* S.A.), Rafał Kudrewicz (*Orlen* S.A. – Oddział Geologii i Eksploatacji PGNiG w Warszawie), Maciej Młynarczyk (dyrektor Departamentu Geologii w Ministerstwie Klimatu i Środowiska) oraz Marek Sioła (główny specjalista w Departamencie Ochrony Środowiska, Gospodarki Złożem i Wiertnictwa w Wyższym Urzędzie Górnictwa – WUG).

Panel rozpoczęła prezentacja Anity Palukiewicz przedstawiająca cele i założenia *Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu*, a także pięć głównych wymiarów unii energetycznej, tj.: dekarbonizacja, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne, rynek wewnętrzny energii oraz badanie, innowacje i konkurencyjność. Następnie dyskutowano na temat wprowadzonych regulacji zabezpieczających branżę górniczą w obszarze transformacji energetycznej. Z wypowiedzi M. Młynarczyka wynika, że *Krajowy Plan w dziedzinie Energii i Klimatu* jest dokumentem poprzedzającym aktualizację dokumentu strategicznego, jakim jest *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.* Zmiany wprowadzone w 2023 r. w ramach aktualizacji Pgg odnoszą się m.in. do transformacji energetycznej, bowiem zawierają regulacje dotyczące obszaru węglowodorów czy sekwestracji CO₂. Rozmawiano również o technologiach CCS, wodorze, ciepłe Ziemi i licie w aspekcie przepisów prawnych. Stwierdzono, że unormowania w obszarze wodoru będą tożsame z regulacjami w obszarze węglowodorów, a przepisy dla ciepła Ziemi są bardzo rozproszone i należy je uprościć. Wskazano, że trwają prace nad uwzględnieniem litu w nowelizacji ustawy.

Kolejnym zagadnieniem, które zostało poruszone podczas panelu była tematyka dostępności do informacji geologicznej, w tym na potrzeby nauki, i ponoszonych za nią opłat. Przedstawiciele przemysłu zasugerowali, że informacja geologiczna nie powinna być płatna na etapie przygotowywania dokumentacji geologicznej oraz że należy zracjonalizować cennik znajdujący się w obowiązującym rozporządzeniu. Przedstawiciel Ministerstwa Klimatu i Środowiska stwierdził, że prace nad rozwiązaniami ustawodawczymi w tym zakresie są w toku. Kolejnym obszarem dyskusji były wynikające z *Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu* usprawnienia w obszarze węgla kamiennego. Zaznaczono, że jego obecne zapisy są niekonkretne, nie zawierają realistycznych założeń i nie przedstawiają także propozycji w zakresie wsparcia społecznego. Stwierdzono również, że w pracach nad rozwojem CCS i CCU pominięto udział węgla brunatnego. Ponadto w dokumencie zabrakło informacji o surowcach strategicznych (CRM).

W dalszej części dyskusji skupiono się na kwestiach zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie redukcji metanu w sektorze energetycznym,

które nakłada na podmioty branży górniczej obowiązek monitorowania, raportowania i ograniczania emisji metanu w Polsce. Kontrowersje wśród panelistów i zgromadzonych uczestników dotyczyły przyjętych limitów emisji metanu, terminów wdrożenia zapisów tego rozporządzenia oraz związanych z tym kosztów. Stwierdzono, że problematyczne będzie opomiarowanie otworów, które zostały już zlikwidowane, a były wiercone przez inne przedsiębiorstwa. W przypadku stwierdzenia emisji metanu będzie konieczna ich relikwidacja, tylko nie wiadomo, kto będzie zobowiązany do jej wykonania i skąd będą fundusze na te działania. Obecnie wyzwaniem jest opracowanie technologii, która pozwoli na wykorzystanie metanu, który będzie się uwalniał do atmosfery.

Podsumowując stwierdzono, że należy:

- ❑ ukierunkować rozwój kraju na nowoczesne technologie z zachowaniem obecnego potencjału złożowego,
- ❑ opracować nowe regulacje prawne w kwestii opłat z tytułu informacji geologicznej,
- ❑ zapewnić gospodarce i społeczeństwu bezpieczeństwo energetyczne.

Ostatniego dnia konferencji odbył się VII panel dyskusyjny, który dotyczył zagadnień związanych z dokumentowaniem geologiczno-inżynierskim oraz geotechnicznym na podstawie przepisów *Prawa budowlanego* oraz *Prawa geologicznego i górniczego*. Moderatorem panelu był Jarosław Kos z PIG-PIB. Do panelu zostali zaproszeni: Edyta Majer (kierownik Zakładu Geologii Inżynierskiej i Geotermii Płytkiej, kierownik Centrum Badań Gruntów i Skał), Anna Szulik (geolog wojewódzki województwa śląskiego), Piotr Wąsik (geolog powiatowy w Starostwie Powiatowym w Limanowej), Piotr Paprocki (Polskie Zrzeszenie Wykonawców Badań Podłoża Gruntowego/*Geoteko* Projekty i Konsultacje Geotechniczne Sp. z o.o.).

Wprowadzeniem do panelu były dwa referaty. Pierwszy pt. *Geologia inżynierska vs. Geotechnika* wygłosiła Edyta Majer, a drugi – *Dokumentowanie geologiczno-inżynierskie i geotechniczne w świetle przepisów Prawa budowlanego oraz ustawy Prawo geologiczne i górnicze*, przedstawił Jarosław Kos. W pierwszym referacie scharakteryzowano cechy wspólne i rozłączne dla geologii inżynierskiej i geotechniki, na podstawie definicji oraz norm prawnych i metodycznych, a także wskazano na szereg barier i przeszkód, określonych na podstawie obowiązujących przepisów prawnych. Drugi referat dotyczył rozwiązań prawnych wprowadzonych w *Prawie budowlanym* oraz wymagań Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych.

Na kanwie prezentacji dyskusja dotyczyła zinventaryzowanych barier i przeszkód w dokumentowaniu geotechnicznym z punktu widzenia PIG-PIB, wykonawców i organów administracji geologicznej. Główne problemy, zdaniem panelistów, wynikają z niejednoznacznych zapisów ustawowych i braku jednolitych interpretacji prawnych terminologii. Zwrócono również uwagę na brak obligatoryjności prowadzenia badań, w wyniku których osiągnięte mają zostać przewidywane cele. Niezasadne jest także pozyskiwanie wypisów z rejestru gruntów w przypadku zatwierdzania dokumentów przez organ dysponujący taką wiedzą. Zgłaszanym problemem był też brak

dostępu do danych z wykonanych wierceń na podstawie ustaw innych niż Pgg. Podczas dyskusji poruszono kwestie zmian w *Prawie budowlanym*, które pozwalają na posadowienie budowli wyłącznie na podstawie opinii geotechnicznej. Paneliści wyrazili obawy, że takie rozwiązanie nie stanowi dobrej praktyki i może prowadzić do potencjalnie niebezpiecznych sytuacji. Odniesiono się również do jakości dokumentacji geologicznych wpływających do organów geologicznych. Stwierdzono, że wiele z nich cechuje się niską jakością i nie zawsze jest kompletna – zdarza się, że wpływa tylko wniosek, bez załączonej dokumentacji, lub że przedkładane opracowania ograniczają się do zaledwie kilku stron i pominięte są ważne informacje niezbędne do prawidłowej oceny geotechnicznej podłoża projektowanych budowli. Z uwagi na proceduralne wymogi postępowania administracyjnego, niepełność i niedostateczna jakość dokumentacji znacząco wydłużają czas rozpatrywania spraw.

Panel zakończył się sformułowaniem kluczowych wniosków, obejmujących m.in. potrzebę uwzględnienia w obowiązujących przepisach Pgg wybranych zapisów zawartych w specustawach. Podkreślono również konieczność doprecyzowania regulacji dotyczących właściwości miejscowej i rzeczowej organów administracji geologicznej. Ponadto wskazano na potrzebę wprowadzenia zmian w zakresie sporządzania dokumentacji geologicznych, tak aby uwzględniały one zagadnienia związane z osuwiskami.

Tematem ostatniego, VIII panelu dyskusyjnego była identyfikacja i rozpoznawanie zagrożeń geologicznych w aspekcie istniejących i proponowanych przepisów prawa. Moderatorem rozmów był Tomasz Wojciechowski (kierownik Centrum Geozagrożeń PIG-PIB). Do panelu zostali zaproszeni: Hanna Bukowy-Olejnik (*Geosolum*), Marek Czernek (geolog powiatowy w Urzędzie Miasta Krakowa), Daniel Huk (geolog powiatowy w Starostwie Powiatowym w Gorlicach) oraz Janusz Orlof.

Panel poprzedziły dwa referaty: *Identyfikacja i rozpoznawanie zagrożeń geologicznych w aspekcie istniejących i proponowanych przepisów prawa* (przedstawiony przez Tomasza Wojciechowskiego) oraz *Zagrożenia w Trzebini* (wygłoszony przez Janusza Orlofa).

W pierwszym referacie zaprezentowano ogólne informacje na temat osuwisk na podstawie danych z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) oraz zapadlisk zarówno naturalnych, jak i antropogenicznych, w tym pogórnich i innych. Następnie szczegółowo omówiono obowiązujące regulacje prawne dotyczące tych zagadnień oraz wynikające z nich obowiązki administracji samorządowej i geologicznej. Zwrócono uwagę na brak uwzględniania w przepisach zapadlisk jako odrębnej kategorii zagrożeń. Omówiono proponowane zmiany legislacyjne m.in. w ustawie *Prawo ochrony środowiska*, wprowadzające pojęcie zapadlisk oraz nowe obowiązki dla organów administracji samorządowej w zakresie ich obserwowania i monitorowania. Zaproponowano zmianę zapisów rozporządzeń:

- Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi;
- Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących projektów robót geologicznych, w tym robót, których wykonywanie wymaga uzyskania koncesji;

- Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej.

W kolejnym referacie przedstawiono, na przykładzie zapadlisk w Trzebini, możliwość wskazania potencjalnych miejsc powstawania zapadlisk na terenach pogórnich w oparciu o analizę materiałów archiwalnych dostępnych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym. Przypomniano, że każdy zainteresowany może się zwrócić do WUG-u z wnioskiem o informację o warunkach geologiczno-górnich na terenie pogórnym, na którym znajduje się zabudowa mieszkaniowa czy przemysłowa lub na którym jest planowana inwestycja.

W trakcie dyskusji panelowej zwrócono uwagę na trudności związane z kompetencjami oraz finansowaniem działań geologów powiatowych w kontekście rejestrowania i monitorowania osuwisk. Zauważono brak podstaw prawnych do uznawania pozyskanych danych o osuwiskach za informacje geologiczne, a także wskazano na problemy związane z dostępem do terenu, zwłaszcza w przypadku gruntów prywatnych.

Druga część panelu koncentrowała się na zagadnieniach powstawania zapadlisk na terenach pogórnich oraz na metodach ich likwidacji w świetle obowiązujących przepisów. Uczestnicy podkreślili konieczność usprawnienia wymiany informacji pomiędzy organami nadzoru górniczego a innymi instytucjami w zakresie zinventaryzowanych zapadlisk i obszarów nimi dotkniętych. Zaznaczono, że WUG od 2013 r. jest w posiadaniu inwentaryzacji starych wyrobisk, w szczególności mających połączenie z powierzchnią. Podkreślono również, że gminy pogórnice zostały poinformowane o możliwości wykorzystania tych danych do celów administracyjnych, a jako przykład skutecznego wdrożenia tej inicjatywy przywołano miasto Chorzów. Podsumowując dyskusję, uznano za konieczne ustawowe zdefiniowanie pojęcia terenu pogórniczego objęcie ewidencją wszystkich zapadlisk, nie tylko tych powstałych na terenach pogórnich, a także wprowadzenie jednoznacznej definicji zapadliska do porządku prawnego. Zarekomendowano opracowanie nowego rozporządzenia regulującego te kwestie oraz kontynuację prac prowadzonych przez PIG-PIB w zakresie inwentaryzacji zapadlisk.

Na koniec panelu zaprezentowano nową aplikację Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO, która jest aplikacją publikacyjną i edycyjną umożliwiającą zgłoszenie osuwisk i uwag do każdego zarejestrowanego w bazie osuwiska również z poziomu starostw.

Równoległe do opisanego wyżej ostatniego panelu dyskusyjnego 3.WGS odbyło się spotkanie przedstawicieli Departamentu Geologii Ministerstwa Klimatu i Środowiska z geologami wojewódzkimi. Uczestniczyli w nim także pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych oraz państwowej służby geologicznej (ryc. 4). W trakcie spotkania geolodzy wojewódzcy zwrócili uwagę na bieżące problemy funkcjonowania administracji geologicznej tego szczebla. Przedyskutowano kwestie dotyczące konieczności zmian legislacyjnych oraz potrzeby jednoznacznej interpretacji obowiązujących przepisów. W odpowiedzi przedstawiciele Departamentu Geologii MKiŚ wskazali proponowaną wykładnię zapisów ustawy Pgg, jednocześnie deklarując wolę dalszej współpracy w tym zakresie. Reprezentanci nadzoru górniczego przedstawili

Ryc. 4. Spotkanie geologów wojewódzkich z przedstawicielami MKiŚ. Fot. D. Kafara

stanowisko na temat opiniowania przez organ projektu zagospodarowania złoża. Podjęli także wątki związane z koniecznością współdziałania nadzoru górniczego i administracji geologicznej.

Spotkanie uwydatniło konieczność kontynuowania współpracy oraz intensyfikacji wzajemnej wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy pracownikami administracji geologicznej na różnych szczeblach, organów nadzoru górniczego oraz państwowej służby geologicznej.

VIII panel oraz spotkanie z geologami wojewódzkimi stanowiły zwieńczenie 3. Konferencji *Współczesna Geologia Samorządowa*. Cały jej przebieg, podobnie jak wcześniejsze edycje, jednoznacznie potwierdził, że tego rodzaju

wydarzenia są nieodzowną platformą wymiany doświadczeń zarówno dla administracji geologicznej, jak i przedstawicieli sektora geologiczno-górniczego. Prezentowane referaty, oficjalne debaty oraz rozmowy kulturalne przyczyniły się do pogłębienia wiedzy uczestników, a także stworzyły solidne fundamenty pod przyszłą współpracę. Konferencja stanowi również okazję do identyfikacji kluczowych wyzwań stojących przed administracją geologiczną oraz określenia jej bieżących potrzeb.

Zgłaszane podczas wydarzenia uwagi i postulaty, analogicznie jak w latach ubiegłych, będą stanowić cenny materiał do prac legislacyjnych, mających na celu usprawnienie realizacji zadań administracyjnych w obszarze geologii.

Organizatorzy serdecznie dziękują wszystkim uczestnikom, prelegentom i sponsorom, a także instytucjom, które objęły konferencję patronatem. Ich obecność, zaangażowanie i aktywny udział miały istotny wpływ na merytoryczny poziom wydarzenia oraz dalszy rozwój geologii i górnictwa. Mamy nadzieję, że współpraca będzie się nadal rozwijać i przynosić kolejne wartościowe efekty.

Joanna Krasuska, Joanna Fajfer, Agata Spizewska, Kamila Broda, Mariusz Dyka, Anna Gabryś-Godlewska

SPONSOR STRATEGICZNY

SPONSOR DIAMENTOWY

SCHÜTTFLIX®

SPONSOR ZŁOTY

SPONSOR SREBRNY

Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

SPONSOR SKALNY

Zakład Eksploatacji Kruszywa
Zdzisław Kupisz

WYDOBYCIE GAZU ZIEMNEGO TO FUNDAMENT BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO POLSKI

Eksploracja własnych zasobów oraz rozbudowa podziemnych magazynów gazu to dopełnienie gwarancji nieprzerwanych dostaw błękitnego paliwa do milionów polskich odbiorców. Krajowe wydobycie to kluczowy obszar działalności **Grupy ORLEN** na rodzimym rynku, zapewniający korzyści finansowe dla polskich gmin i paliwo do transformacji i rozwoju gospodarki.